

Agentschap voor Natuur en Bos
t.a.v. Luc Storms
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

uw kenmerk	ons kenmerk ANB/GGB/RL/JV/10.	bijlagen
vragen naar / e-mail Jenike Vandenberghe Jenike.vandenberghe@lne.vlaanderen.be	telefoonnummer 09/265.46.29	datum

Betreft : Evaluatie regionaal landschap Vlaamse Ardennen 2009

Geachte

Door de provinciale dienst Oost-Vlaanderen van het Agentschap voor Natuur en Bos wordt volgend advies uitgebracht in verband met de werking van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen (RLVA) in 2009. Dit advies is gebaseerd op het jaarverslag en het bijwonen van de Raden van Bestuur en de Algemene vergadering van het RLVA.

A. Criteria Erkenningsbesluit

1. Rechtspersoonlijkheid

De statuten zijn gepubliceerd op 14/1/1993 en gewijzigd (verschillende data van publicatie). De statutenwijziging geagendeerd en goedgekeurd op de AV van 28/10/2009 werd neergelegd op griffie van de Rechtbank van koophandel te Oudenaarde om te publiceren op 19/11/2009.

De ledenlijst werd neergelegd bij de griffie van de Rechtbank van koophandel te Oudenaarde op 19/11/2009.

Tijdens de evaluatie van vorig jaar bleek dat de toetreding van 4 nieuwe gemeenten reeds was gepubliceerd op 8/09/2008 maar dat deze nog niet was goedgekeurd op de AV. Dit is rechtgezet in 2009 De toetreding van de 4 gemeenten is goedgekeurd op de AV van 28/10/2009.

2. Geografische entiteit

Het werkingsgebied van het RLVA is 66.707 ha groot en bestaat uit 16 gemeenten.

De Vlaamse Ardennen die voor het eerst zo werden betiteld door Omez Wattez (1857-1935) kregen nooit een duidelijke begrenzing. Door fusies van gemeenten en voortschrijdende uitbreiding van het RLVA stemt de afbakening van het RLVA al lang niet meer overeen met de landschappelijk heuvelige streek die meestal bedoeld wordt. In de regio kunnen 4 landschapstypes onderscheiden worden: De beboste heuvelrug,

het golvend land van Zottegem met verstedelijkt weefsel, de Scheldevallei en de asymmetrische valleien van de Zwalmstreek.

3. De activiteiten van het RLVA zijn gericht op de bevordering en de promotie van het streekeigen karakter...

De activiteiten werden onderverdeeld in volgende thema's:

- 3.1 Natuurbehoud en Kleine Landschapselementen (6 acties);
- 3.2 Landschapszorg en streekeigen karakter (10 acties);
- 3.3 Recreatief medegebruik en natuurrecreatie (3 acties);
- 3.4 Natuureducatie en -sensibilisatie (12 acties);

3.1 Natuurbehoud en kleine landschapselementen

Volgende acties werden ondernomen :

- verbeteren biotoop van steenuil door indienen leader project, 2009-2011 (eigen initiatief RLVA);
- plaatsen en opvolgen kerkuilenbakken (eigen initiatief RLVA);
- akkervogelproject (eigen initiatief RLVA);
- door acties amfibieën die gedood worden door verkeer en andere menselijke tussenkomsten te verminderen (eigen initiatief RLVA);
- Maaien voor levendbarende hagedis (eigen initiatief RLVA);
- aanleggen van poelen en inschakeling van scholen in de opvolging (eigen initiatief RLVA);

Het Steenuilenproject is van start gegaan in 2009, en is een enorm succes, er werden 400 nestbakken gemaakt en 100 geplaatst, er werd een bier 'steenuilke' gelanceerd, gadget ontwikkeld voor de mensen die deelnemen aan project,... In 2010 wordt een educatieve fiche gerealiseerd.

Het akkervogelproject heeft in 2005 landbouw, jacht en natuurbescherming rond de tafel gebracht in een constructieve geest. Het eerste deel van het project liep af op 1 maart 2008, het 2^e deel van het project loopt af op 1 maart 2009. Er werd een eindverslag opgemaakt. Ter voorbereiding van het nieuwe project met start in 2010 werd reeds overleg gepleegd tussen RLVA, bedrijfsplanner en ECO² en werden er al aftastende gesprekken gehouden met enkele boeren. Vanaf 2011 zou er een officiële BO komen van de VLM.

3.2 Landschapszorg en streekeigen karakter

Volgende acties werden ondernomen :

- 16de jaarlijkse boomplantactie (eigen initiatief RLVA) : 32.000 stuks (stijgt jaar na jaar) plantgoed, deels autochtoon, werden verkocht aan vnl. particulieren maar ook aan diverse gemeentebesturen uit het werkingsgebied; de verkoop gaat ook gepaard met adviezen die worden gegeven inzake aanplanten van hoogstamboomgaarden, bosjes of houtkanten; de afgelopen 16 jaar werden verrekend naar een ruim 500 voetbalvelden beplant;
- Gebiedgericht geïntegreerd project, Maarkebeekvallei (initiatief prov; O-VI);
- VISTA project (initiatief Regionaal Landschap Zenne Zuun en Zoniën; ontwikkeling van 3 belevingspunten in het Stillegebied Dender-Mark.
- inzet van Landschaps animator en Landschapsteam voor behoud en herstel van KLE met voornamelijk autochtone bomen en struiken; zaadoogst en opkweek autochtone bomen en struiken, boomverzorging, behoud en herstel van klein historisch erfgoed (project van het Agentschap Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed), betere benutting bestaand instrumentarium onderzoeken;

Acties zoals de boomplantactie, bovendien met aanbod van plantgoed van autochtone oorsprong, en de natuurbeheerwerken bereiken een zeer breed publiek (zowel overheid als particulier waarbij elke min of meer attente en geïnteresseerde inwoner wordt bereikt en kan deelnemen) binnen het werkingsgebied met als resultaat dat de aanleg en het herstel van KLE in het werkingsgebied wordt versterkt jaar na jaar.

Acties zoals landschapsanimator en landschapsteam dragen in grote mate bij tot het herstel en de ontwikkeling van KLE's, natuurontwikkeling in verwevings- en verbindingsgebieden. Dit zijn projecten waarbij de natuursector mee financiert via de basisfinanciering maar waar de prioriteiten in de realisatie vastgelegd worden door anderen.

De actie jaarrond natuurbeheerwerken die vroeger door een ploeg van arbeiders behorend tot de vzw RLVA werden uitgevoerd, gebeuren nu door vzw's met als taakstelling sociale tewerkstelling (LAVA vzw, Grijskoort vzw). Het RLVA stemt vraag en aanbod op elkaar af en probeert via haar projecten steeds werk rond natuurbeheer aan te trekken. Dit resulteert in concrete positieve resultaten op het terrein zoals meer en onderhouden houtkanten, KLE's, poelen, enz. Als verbeterpunt kan ook voor deze actie, gezien gebrek aan overleg, een betere afstemming met het gebiedsgericht beleid op Vlaams niveau aangekaart worden.

3.3 Recreatief medegebruik en natuurrecreatie

Volgende acties werden ondernomen :

- trage wegen (eigen initiatief RLVA);
- Kluischarter (RLVA als vehikel);
- groene haltes (initiatief door Bond Trein Tram Busgebruikers)

Ook via deze acties bereikt het RLVA doelgroepen die gebruik maken of invloed kunnen uitoefenen op het natuurlijk milieu.

3.4 Natuureducatie en - sensibilisatie

Volgende acties werden ondernomen :

- SANVA, Strategisch Actieplan Natuureducatie Vlaamse Ardennen (Vlaamse Ardennendag, NME-loketfunctie, uitleendienst voor allerhande,...);
- Gegidste natuurwandelingen op aanvraag;
- Bosrugzakken, ter beschikking stellen van educatieve pakketen;
- meewerken aan de Week van het Bos: wandelingen voor scholen, activiteiten aan bos 't Ename;
- Milieuweek Brakel: leerlingen van lager onderwijs meer voeling geven met de typische Vlaamse Ardennen kenmerken;
- Cursus natuurfotografie in Zwalm en in Geraardsbergen;
- Cursus leren naar vogels kijken;
- Cursus natuur in de tuin;
- Natuurbeleving met ouderen ism enkele rusthuizen: voorbereidingen, indienen Leader project, eind 2009 goedgekeurd, uitvoering van 2010;
- Electronische nieuwsbrief: 800 abonnees;
- website;

Voor wat betreft de gegidste natuurwandelingen in domeinen van ANB staat in het jaarverslag wordt verwezen naar een contact met de woordvoerder van ANB van enkele jaren geleden. Het beleid van ANB betreffende het begeleiden van wandelingen in de eigendommen van ANB werd door de regiobeheerder van ANB steeds het volgende meegedeeld bij contactmomenten met het RLVA: 'ANB kan wandelingen geven, maar

gezien de personeelsbezetting springen we hier karig mee om, daarbij focussen we ons voornamelijk op de wetenschappelijke wandelingen, cursussen, specifieke doelgroepen ed. Daarbij werd steeds meegedeeld dat, en dat is ook afgesproken met CVN, dat wandelingen met een breed spectrum (gezinsbond, KVLV,...) eveneens kunnen worden verzorgd door RLVA zelf én CVN bos- en natuurgidsen, maar ook gemeente- en stadsgidsen.

RLVA biedt een informatieve en continu bijgewerkte webstek aan met talrijke onderbouwde thema's en interessante links. Bij het overzicht en de info wordt meer aandacht besteedt aan de domeinen van ANB.

De Landschapskrant wordt in het jaarverslag enkel vermeld bij de verplichte activiteiten. Zo lijkt het alsof, er geen enkele meerwaarde uit de landschapskrant gehaald wordt. Dit kan ook onder gebracht worden bij natuureducatie – en sensibilisatie.

4. Voorgedragen door de bestendige deputatie van de provincie

De vergaderingen van de Algemene vergadering en Raad van Bestuur worden ingeleid of voorgezeten door de gedeputeerde of zijn plaatsvervanger van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen.

5. Algemene Vergadering

De Algemene vergadering telt 103 leden, waarvan 45 werkende leden, 40 toegetreden leden, 9 streekparlementairen en 9 streekprovincieraadsleden zijn. De Algemene vergadering kwam samen op 24/03/2009 en op 28/10/2009.

De Algemene vergadering bestaat uit:

- provincie en gemeenten;
- erkende milieu- en natuurverenigingen
- erkende landbouworganisaties, erkende verenigingen ter bevordering van toerisme en recreatie en erkende wildbeheereenheden.

Deze verenigingen zijn actief binnen het werkingsgebied van het Regionaal Landschap.

6. Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur bestaat uit de provincie en gemeenten (17 leden), natuurverenigingen (12 leden), landbouworganisaties (3 leden), toerisme en recreatie (1 lid), jacht (1 lid) en Vlaamse administratie (ambtshalve – 3 leden).

De Raad Van Bestuur vergaderde op 18/02/2009, 23/04/2009, 25/06/2009 en 7/10/2009.

Vorig jaar werd opgemerkt dat de samenstelling van de RvB diende aangepast te worden, gezien nog niet alle bestuursmandaten voor de natuurverenigingen ingevuld waren. Op de laatste algemene vergadering van 2009 werd de bestuursmandaten toegekend. De samenstelling voldoet daarmee aan de criteria van het erkenningsbesluit.

De grootte van de RvB dient zoals gesteld in de Raad van Bestuur van 12/06/2008 geëvalueerd te worden. Het groot aantal leden kan besluitvorming bemoeilijken.

7. Activiteiten om erkend te blijven

Volgende acties werden ondernomen:

- 3 edities van de landschapskrant
- vormingsactiviteiten:
 - snoeidemonstraties op 4 locaties (100 deelnemers);
 - cursussen: natuurfotografie in Zwalm (30 deelnemers), natuurfotografie in Geraardsbergen (30 deelnemers), leren naar vogels kijken (25 deelnemers) en natuur in de tuin (16 deelnemers);
 - demonstratie aanleggen van een poel (12 aanwezigen).
- publieksacties:
 - Vlaamse Ardennendag (1000 deelnemers);
 - Wandel- en picknickhappening (500 deelnemers);
 - week van het bos: wandeling voor scholen, activiteiten aan bos 't Ename
 - fruihappening (800-tal bezoekers);
 - Boomplantactie (op 484 plaatsen werden 32.000 planten geplant).

Deze activiteiten zijn naar vorm en publiekstrekking een succes te noemen.

8. Boekhouding

De rekening en de begroting voldoen aan alle onderdelen. Er is door de accountant gerapporteerd : RLVA sloot 2009 af met een balanstotaal van € 628.983,66, een positief eigen vermogen van € 202.971,49 waarvan de resultatenrekening afsloot met een negatief saldo van € 3.730,16.

De aanwending van de subsidie van ANB werd helder gerapporteerd. De subsidie van ANB overschrijdt de 60 % van de totaal bewezen kosten niet en de personeelskosten bedragen 68 % van de totaal bewezen kosten.

B. Criteria MB 27 maart 2006 of opgenomen bij de aanbevelingen

1. Concrete projecten en activiteiten uitgevoerd als basistaakstelling in het kader van de draagvlakvorming voor natuur

- acties soortenbescherming;
- boomplantactie;
- VISTA-project;
- acties Landschaps animator (niet klein historisch erfgoed);
- Trage Wegen;
- Groene Halte;
- SANVA;
- gegidste natuurwandelingen;
- bosrugzakken;
- week van het bos;
- milieuweek Brakel;
- diverse cursussen;
- natuurbeleving met ouderen;
- elektronische nieuwsbrief, website en landschapskrant;

2. extra taken die buiten basistaakstelling zijn uitgevoerd zowel binnen het kader van structurele opdrachten op Vlaams, provinciaal of gemeentelijk niveau als allerlei eenmalige of tijdelijke projecten

- acties Landschapsteam;
- klein Historisch erfgoed.

3. Concrete acties en initiatieven die zijn ondernomen op het gebied van sensibilisering en informatieverspreiding voor het vergroten van het draagvlak voor natuur

- SANVA;
- gegidste natuurwandelingen;
- bosrugzakken;
- week van het bos;
- milieuweek Brakel;
- diverse cursussen;
- natuurbeleving met ouderen;
- NME-loketfunctie;
- Snoeidemonstraties;
- Fruithappening;
- Boomplantactie;
- Landschapskrant;
- website;
- elektronische nieuwsbrief;

4. Nazorg van uitgevoerde projecten en impact op natuur

Het RLVA besteedt heel wat aandacht aan de nazorg van de projecten en de impact ervan op de natuur. Er is een netwerk opgezet van natuurgidsen, NME-loket en de provincie waardoor er informatie en feedback verkregen wordt en waardoor bijsturing mogelijk is.

Een voorbeeld actie amfibien: Er is gebleken dat de geleidingswanden in Brakel en Lierde weinig tot geen resultaat opleverden waardoor in 2010 geen wanden meer worden geplaatst.

5. Samenwerking en overleg met doelgroepen, partners en overheden

RLVA werkt in al zijn acties samen of pleegt overleg met doelgroepen, partners en overheden. De samenwerking met het ANB in verscheidene projecten zoals Kluisbos, Vlaamse Ardennendag, Muziekbos,... zijn zeer goed. Uit de resultaten van de verschillende acties blijkt dat er ook een goede samenwerking is met de verschillende doelgroepen, zoals landbouwers (bvb. Kerkuilenproject), jagers (bvb. akkervogels),...

6. Professionalisering van de organisatie zowel op het vlak van personeelsbeleid als het administratief en financieel beheer

Het RLVA beschikt over een goed uitgebouwd personeelsbestand, het personeel kan voldoende opleiding en studiedagen volgen om zich blijvend bij te scholen. Tweewekelijks wordt er een personeelsvergadering gehouden waarin zowel inhoudelijke als administratieve zaken als afspraken worden besproken. De vzw RLVA is aangesloten bij Socaire om op de hoogte te blijven van de sociale wetgeving. Daarnaast heeft RLVA per kwartaal overleg met het boekhoudkantoor betreffende de financiën.

Begin 2009 zijn er omtrent de onduidelijke relatie tussen LAVA en RLVA afspraken gemaakt met het kabinet van minister Crevits. De Raden van Bestuur en de AV's van beide VZW's dienen verschillend te zijn. Daarnaast zal de vzw LAVA jaarlijks een bedrag storten aan het RLVA teneinde het verschuldigde bedrag terug te betalen.

Eén van de voorwaarden was dat vzw LAVA per kwartaal zou rapporteren aan de vzw RLVA ivm de voortgang van de schuldafbouw en haar liquiditeitsprobleem. Op geen enkele RvB van RLVA in 2009 is een dergelijke rapportering gebeurd.

Begin 2010 bleek dat de vzw LAVA liquiditeitsproblemen heeft die een gevolg zouden kunnen hebben op de vzw RLVA. Op dat ogenblik is het tot een conflict gekomen met het personeel van beide vzw's en de coördinator. Er was een zeer onduidelijke situatie ontstaan mbt tot de financiële toestand van RLVA, door de slechte financiële toestand van het invoegbedrijf LAVA. Het personeel vreest voor het voortbestaan van beide vzw's.

Blijkbaar was er al langere tijd wrevel bij het personeel, dit werd vroeger reeds door sommige personeelsleden informeel gemeld aan bestuurders uit de RvB, doch dit item werd nooit voorgelegd op een RvB.

Er wordt momenteel door het personeel via de vakbond met de RvB gecommuniceerd. Sinds midden maart 2010 is de coördinator in ziekteverlof, de coördinerende taken zijn verdeeld onder de personeelsleden. Dit is echter een situatie die niet lang houdbaar zal zijn.

Voor de vzw LAVA is een businessplan in opmaak. Dit plan zal duidelijk maken welke stappen nodig zijn om een leefbaar bedrijf van deze vzw te maken. Gezien vzw RLVA nog een schuldvordering lopen heeft bij de vzw LAVA is het voortbestaan van de vzw LAVA ook van belang voor de financiële toestand van de vzw RLVA.

C. Conclusie

Het jaarverslag van het RLVA is goed opgemaakt, alle elementen noodzakelijk voor deze evaluatie konden op een makkelijke manier worden terugvonden.

Het RLVA voldoet aan de formele gronden van de opgelegde criteria van het erkenningsbesluit. De Algemene vergadering en de boekhouding voldoen aan de criteria.

Bij de evaluatie van de activiteiten stellen we vast dat het RLVA steeds weer opnieuw inspanningen levert om ofwel op eigen initiatief of als vehikel voor een ander beleidsinstrument buiten het Natuurdecreet, projecten voor natuurbehoud en streekeigen karakter op het terrein te realiseren en daarbij de natuurbehoudsdoelstellingen niet uit het oog verliest. Als geslaagde voorbeelden kunnen de boomplantactie, de natuurbeheerwerken die uitgevoerd worden door bedrijven actief in sociale tewerkstelling, het steenuilenproject, het kerkuilproject, het poelenplan, de realisaties van het landschapteam en –animator, het akkervogelproject, enz. worden aangehaald. De resultaten worden jaar na jaar meer zichtbaar op het terrein: meer en beter beheerde KLE's, houtkanten, hoogstamboomgaarden, poelen, enz. Daarenboven bereiken ze met hun publieksactiviteiten grote groepen van mensen waardoor het draagvlak voor natuur versterkt wordt, en wordt er samengewerkt met de diverse actoren, waaronder ANB, in het gebied.

Het RLVA treedt in zijn activiteiten op als dienstverlener en haalt daar uit ook zijn bestaanreden en aantrekkingskracht voor de aangesloten leden. Het RLVA werkt enerzijds aan regiospecifieke acties, maar de meeste activiteiten zijn zo breed dat ze gebiedsdekkend kunnen worden toegepast.

De grootte van de RvB dient zoals gesteld in de Raad van Bestuur van 12/06/2008 geëvalueerd te worden. Het groot aantal leden (37) kan besluitvorming bemoeilijken.

Op 12 maart 2009 is er een brief verstuurd van minister Crevits aan het RLVA waarin de erkenning van RLVA wordt bevestigd en waarbij onder een aantal voorwaarden de goedkeuring wordt gegeven voor de uitbetaling van de 2 laatste subsidieschijven van 2008.

Aan het jaarverslag van 2009 is een addendum gevoegd waarbij RLVA mededeelt hoever het met de opvolging van de voorwaarden staat.

Aan volgende voorwaarden werd voldaan:

- Er werd een protocol opgemaakt en ondertekent door beide vzw's;
- de vzw LAVA engageert zich tot terugbetaling van de openstaande schuld, er wordt een indicatieve aflossingstabel weergegeven, voor 2009 heeft LAVA zijn aflossing gedaan op 23 maart 2010 (dit is conform de afspraken, betaling gebeurt na afsluiting boekjaar);
- vzw LAVA heeft in 2009 geen nieuwe schulden opgebouwd tov vzw RLVA en geeft geen prefinanciering meer voor de projecten van haar klanten;
- vzw RLVA engageert zich om preferentieel samen te werken met vzw LAVA;

Aan volgende voorwaarden werd niet voldaan:

- vzw LAVA diende per kwartaal een overzicht te geven ivm aflossing en liquiditeit aan de vzw RLVA, dit is niet gebeurd;
- In de loop van 2009 dienden de Raden van Bestuur en de Algemene Vergadering van beide vzw's onafhankelijk van elkaar te zijn. Eind 2009 is de structuur van de bestuursorganen van de vzw LAVA goedgekeurd door de AV. De effectieve vertegenwoordiging is echter nog niet vastgelegd.
- RLVA diende in de periode dat de schuldaflossing van LAVA loopt, halfjaarlijks te rapporteren aan het ANB over de opvolging van het protocol en de schuldafbouw van de vzw LAVA. Dit is niet gebeurd.

De taken die het RLVA uitvoert geven in voldoende mate uitvoering aan art.2 van het besluit ter erkenning van de regionale landschappen. Hiervoor worden zij gunstig geëvalueerd.

Er zijn echter 2 belangrijke zaken waar aandacht moet aan besteed worden door de Raad van Bestuur om het bestaan van de vzw te garanderen:

- de grieven van het personeel en hiervoor een gedragen oplossing zoeken;
- de voorwaarden opgelegd door minister Crevits in 2009 uitvoeren, in het bijzonder de effectieve scheiding van de bestuursorganen van de beide vzw's doorvoeren (zodra er duidelijkheid is over de toekomst van de vzw LAVA) en starten met de halfjaarlijkse rapportering aan ANB.

Hoogachtend,

Thomas Defoort
 Provinciaal directeur
 Agentschap voor Natuur en Bos – buitendienst Oost-Vlaanderen